

THE PROBLEM OF THE TRUTH IN EMINESCU'S JOURNALISM**Diana Darabană, PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași**

Abstract: The main problem in Eminescu's journalism is the presentation of truth and its major goal is to convince the reader that the set are true. Therefore, the publisher creates a highly coherent argumentative device, where he uses many strategies and types of arguments. Not infrequently, Eminescu uses biblical model that we find in various ways in his articles. Sometimes he quotes sequences well - known in the Bible, which he places in the text itself or he transforms them, referring to the negative aspects of reality; sometimes he appeals to biblical parables or even create his own biblical parables by model.

Keywords: journalism, truth, Bible, parables, arguments.

Argumentarea reprezintă o trăsătură esențială a publicisticii eminesciene. Este, de fapt, principalul element care impune publicistica eminesciană și scoate la iveală un jurnalist matur, capabil să-și susțină o opinie și să o propună ca valabilă. La receptarea pozitivă a articolelor eminesciene contribuie atât dimensiunea argumentativă a textului (un aparat complex și complet), cât și dimensiunea persuasivă a acestora ce are în vedere adeziunea emotivă/emoțională a cititorului la o opinie; cele două dimensiuni ale discursului publicistic eminescian coexistă, argumentarea incluzând persuadarea, deoarece scopul strategiei argumentative este persuadarea receptorului. Eminescu este atât un bun cunoscător al problemelor pe care le abordează – de aici o bună și complexă argumentare, cât și un bun cunoscător al societății în care trăiește – de aici derivând dimensiunea persuasivă a textelor sale. În articolele sale politice, Eminescu folosește un aparat argumentativ complex pentru a susține veridicitatea observațiilor făcute. Argumentarea se realizează printr-o serie de mijloace și strategii argumentative, dintre care cele mai des întâlnite sunt demonstrația, teatralitatea, povestirea, întrebarea retorică, negația polemică, metafora complexă¹ etc. Cele trei modalități de realizare a argumentării la Eminescu sunt demonstrația, povestirea și teatralitatea și stau în legătură cu varietatea problematicii abordate și cu complexitatea sistemului argumentativ folosit de jurnalist, având în centru interesul publicistului pentru evidențierea adevărului. Deși sunt tipuri de discurs diferite – argumentativ, narativ, demonstrativ – care funcționează după reguli diferite, Eminescu, pentru a convinge cititorul de adevărul celor susținute, include demonstrația și narațiunea în discursul argumentativ. Rolul acestora este de a spori credibilitatea jurnalistului în ochii cititorului. Se observă că această strategie are un dublu scop: pe de o parte convingerea cititorului, pe de alta persuadarea sa. În strânsă legătură cu inserarea și crearea de episoade narrative.

Mihai Eminescu folosește în articolele sale structuri argumentative precum demonstrația, teatralitatea și narațiunea ce îmbracă forma unor povestiri sau a unor anecdote, în funcție de ceea ce situația cere, ținând însă întotdeauna cont de adevăr.

Structura binară care definește publicistica eminesciană și care, cel mai adesea, se

¹ Metafora este considerată, în literatura de specialitate, (vezi în acest sens, Roventța- Frumușani, *Argumentarea*, p. 118) o strategie argumentativă punctuală. În cazul publicisticii eminesciene, în lucrarea de față, am optat pentru valoarea de marcă stilistică a metaforei, întrucât această valoare este reprezentativă, constituind un element distinctiv și definitiv.

construiește pe baza unei comparații dintre un fapt general și unul particular se păstrează și în cazul narațiunii: există o comparație realizată pe un contrast, cel dintre trecut și prezent, comparație ce traduce, în plan profund, un mod ideal de a înțelege lumea (lumea politică chiar). De aici, vine deziluzia cauzată de prezent, nemulțumirea față de înțelegerea comună, față de complacerea politicienilor români în situația dată și dorința de a evada, de a găsi un model compensator în trecut. Este un contrast ce adâncește sensul negativ al prezentului și pune într-o lumină mitică trecutul, contrast realizat în aceeași manieră în care Eminescu îl realizează și în poezie sau proză. La toate acestea, se adaugă plăcerea nespusă de a povesti. În acest segment, jurnalistul atinge perfecțiunea. Numeroase articole conțin ferestre narative. Acestea fie că fac referire la legende, fie că marchează textul ironic sunt modalități de susținere a opiniei jurnalistului. Lui Eminescu îi este caracteristică „prelucrarea istoriei în scopuri probante, transmiterea ei în planul fictiv, chiar mitic ; pentru a demonstra, Eminescu include istorisiri situate în *illo tempore*, domeniu al narațiunii paradigmatică. Eminescu aclimatizează în publicistică ficțiunea documentară, sau imaginarul istoriografic cu atribute probante” (Spiridon, 2004: 51).

De exemplu, într-unul dintre articole Eminescu face referire la imaginea lui Nastratin Hogeia, într-o *Poveste orientală* ce ia forma pildei :

„Ce ți-e și cu omul iscusit ? Cum află el așa ca din senin vindecarea la toate relele, cum află oricărui sac petecul, așa bunăoară vestitul Nastratin își cârpea într-o zi giubeaua fără nod la ață. Așa și cu liberalii noștri” (Eminescu, 1989: 269).

Și tot caracteristică pentru Eminescu este caracterizarea personajelor din prezent. Fenomenul se produce fie prin ironizarea subtilă a unor trăsături, fie prin numirea directă, unde textul alunecă de la registrul grav la cel trivial.

„În mod frecvent, publicistul deschide câte o fereastră fabulatorie” (Spiridon, 2004: 51) pentru a introduce câte o anecdotă, câte o istorisire, câte un fragment de legendă cu caracter probant și accentuator pentru ideea susținută.

Structura stilistică a argumentării eminesciene urmărește tiparul pe care Monica Spiridon îl numește „precum...tot așa”, sintagmă ce intră în categoria conectorilor argumentativi. În acest tipar ce se dezvoltă pe o amplă comparație, cu valoare sintetizatoare, el introduce fapte, anecdote, fabule, basme, mituri și istorisiri pe care le prelucrează și adaptează conform necesităților sale, ajutându-se de un limbaj adecvat ce oscilează între expunerea rațional-obiectivă și utilizarea lexicului și sintaxei familiare, marcate, în mod frecvent de un maximum de subiectivism. Verbul eminescian se încarcă fie cu o valoare expozitivă, fie cu o valoare sarcastică, ironică, devenind forță de răsturnare și manipulare a situației.

Același articol ce utilizează imaginea lui Nastratin Hogeia adaptează imaginea arhicunoscutului personaj balcanic situației existente în România în momentul scrierii și publicării articolului.

„Eminescu își creează propriile legi stilistice, știind să dea expresie artistică tumultului personal, și numai așa poate să acționeze cu atâta forță asupra cititorului. Tumultul frazelor își descoperă un ritm specific care le luminează și le urcă pe culmile lirismului” (Spiridon, 2004: 45).

Deseori, pentru a convinge cititorul de justetea opiniei sale și de corectitudinea informațiilor date și în strânsă legătură cu inserarea de episoade narative, Eminescu pornește

în demersurile sale de la funcțiile probante ale parabolei. Astfel, jurnalistul fie face referire la una dintre parabolele biblice, fie construiește el însuși un text după modelul biblic, așa cum este cazul articolului *Studii exegetice asupra unei parabole ce lipsește în Sfânta – Scriptură*, în care, pentru a ironiza presa de opoziție, ne pune în fața unei istorisiri ce iese din limitele temporale și care se încarcă de valențe moralizatoare : „Odată Afganistanul juca un rol cu desăvîșirea preponderant în primii București ale unei foi oarecari, iar Emirul Șir-Ali, relațiile cu nenorocitul om și fiul neascultător, Iacub-Han, era oarecum centrul împrejurul căruia gravita centrul însuși.

Deși lucrul e cam încurcat, noi, simpli muritori cari nu vedem legăturile intime dintre cauză și efect, vom spune numai că afganii, acest popor primitiv, însă se vede că foarte simpatic, aveau în Asia rolul de-a acoperi cu neagra lor mulțime tendențele Rusiei, iar Franța orientală acopereau cu vitezele lor regimente *o poartă mare*, pe care cineva se-ncerca să intre.

E ciudat cum o poartă mare poate deveni o *cheie* pentru dezlegarea interesantelor cestiuni... din Asia centrală.

Dar Afganistanul s-a cam învechit ... precum e în genere greu de-a vorbi mult timp într-aiurea, chiar când ești avocat. O formă mai poetică se puse la dispoziție pentru urmărirea aceleiași porți mari și acea formă este ... parabola.

Vestita parabolă a prorocului Nută către David-împăratul, povestirea lui Hristos despre fiul risipitor și despre lucrătorii din via Domnului și altele de asemenea natură n-au putut a nu face victime din naturile simțitoare ale unei depărtate posterități.

E bine ca augurii să se-nțelegă *sub rosa*, iar noi, ucenici umiliți, vom încerca numai să facem o exegeză plină de admirațiune asupra unei adânci parabole, ce-o găsim în *Presa*.

Încă în numărul de la 26 noiembrie *Presa* prevestise că ministerul d-lui Cairoli va cădea, o prevestire atît de sigură încît se-ntîmplase deja cu cîteva zile mai nainte.

Nimeni nu a contestat fostului ministru italian nici buna-voință, nici sinceritatea intențiunilor sale, — zice *Presa* — dar toți l-au acuzat de o slăbiciune fără margine față cu societățile primejdioase ale socialiștilor internaționaliști.

Au fost foarte instructive, sub mai multe puncturi de vedere, discuțiunile ce s-au urmat în Camera din Roma, cu ocaziunea combaterii ministerului Cairoli.

Au vorbit contra ministerului și d. Depretis, și d. Sella, și d. Crispi, și d. Minghetti, ca să nu mai amintim pe domnii Peruzzi, Bonghi, Finzi, Mari și alții. Toți întruniți au dărîmat cabinetul din stînga.

Așa e. Ce să mai facem atîta vorbă de d-nii Peruzzi, Bonghi, Finzi, Mari și alții! Importantă e întrebarea ce-au făcut regele Italiei în cazul acesta” (Eminescu, 1989: 100).

În acest articol, Eminescu pornește de la inventarea unei parabole pe care, apoi, grefează faptul concret care a determinat recursul la parabolă. Situarea în atemporalitate realizată prin recursul la parabolă determină o comparație implicită între un atunci repetabil și valabil în permanență, realizat la nivel temporal prin utilizarea verbelor la imperfect și un acum ce ia în derizoriu orice valoare umană. Structura binară determinată de inserarea parabolei, bazată pe comparația prezent – trecut are valențe negative pentru ceea ce se petrece în prezent.

Pentru a accentua credibilitatea propriei poziții, Eminescu intră, în cadrul aceluiași articol, în dialog direct cu textul biblic, făcând referire la o serie de parabole ce ar explica situația avută în vedere: „Vestita parabolă a prorocului Nută către David-împăratul, povestirea

lui Hristos despre fiul risipitor și despre lucrătorii din via Domnului și altele de asemenea natură n-au putut a nu face victime din naturile simțitoare ale unei depărtate posterități”.

Apoi, Eminescu înserează în articol o sinteză a alegoriei folosite de *Presa* pentru a susține corectitudinea guvernării liberale: „Încă în numărul de la 26 noiembrie *Presa* prevestise că ministerul d-lui Cairoli va cădea, o prevestire atât de sigură încât se-ntâmplase deja cu câteva zile mai înainte.

Nimeni nu a contestat fostului ministru italian nici buna-voință, nici sinceritatea intențiunilor sale, — zice *Presa* — dar toți l-au acuzat de o slăbiciune fără margine față cu societățile primejdioase ale socialiștilor internaționaliști.

Au fost foarte instructive, sub mai multe puncturi de vedere, discuțiunile ce s-au urmat în Camera din Roma, cu ocaziunea combaterii ministerului Cairoli.

Au vorbit contra ministerului și d. Depretis, și d. Sella, și d. Crispi, și d. Minghetti, ca să nu mai amintim pe domnii Peruzzi, Bonghi, Finzi, Mari și alții. Toți întruniți au dărâmat cabinetul din stînga.

Așa e. Ce să mai facem atîta vorbă de d-nii Peruzzi, Bonghi, Finzi, Mari și alții! Importantă e întrebarea ce-au făcut regele Italiei în cazul acesta.

Chemat-au la minister pe d. Finzi?

Aș, de unde.

Dar poate d. Mari sau d-nii Bonghi și Paruzzi vor fi fost chemați ?

Nu, ferească Dumnezeu ! Pe cine altul putea regele să cheme decât pe d. Depretis — *numai* pe d. Depretis. Și de ce?

Iată de ce.

În numărul de la 26 noiembrie trecut, *Presa*, cercetând posibilitatea chemării domnului Depretis, arăta calitățile eminente ale acestui bărbat de stat, *luminat, progresist și liberal-moderat*, membru al *centrului cum am zice la noi, plin de idei practice și de vederi nemeritate*.

Mulți pretind că d. Crispi reprezintă în Italia credințele politice ale principelui Bismarck și dar regele, binecruțînd, nu s-a adresat la dînsul, voind să facă în țara Italiei o politică *pură italiană*, iar nicidecum o politică agreată străinilor.

Vedeți, cam tot lucrul acesta s-ar putea întâmpla și în România. Pentru a face o politică pură românească, iar nu una agreată străinilor, M. Sa Domnul, binecruțînd, nu se va adresa la cutare ori cutare, ci neapărat la un om

luminat,

progresist,

liberal-moderat,

membru al centrului, cum am zice la noi,

plin de idei practice,

de vederi nimerite.

Partidul *centrul, nuanța partidului liberal*, a dat dar și în Italia ministerul Depretis.

De vreme ce partidul centru — această nuanță a partidului liberal — a dat și în Italia ministerul Depretis, de ce nu l-ar da și în România?

Nu e nimic de criticat în această privință și mersul instituțiunilor constituționale a putut da foarte bine rezultatul acesta.

Dar, dacâ am zis că regele nu a chemat pe d. Crispi, fiindcă a voit să urmeze o politică

numai naționale, ne putem întreba totodată : care a fost cauza de nu a chemat oare pe d. Sella, căci și concursul cestui din urmă a contribuit la căderea domnului Cairoli?

Așa e. Dacă regele, voind a urma o politică *numai* națională, n-a chemat pe d. Crispi, pe acest om vîndut la Bismarck —, care să fi fost pricina că Maiestatea Sa a uitat pe d. *Sella*? Bine, ăsta n-a stat umăr la umăr pentru a răsturna pe d. Cairoli? Ba da! a stat umăr la umăr, dar vedeți

Sella este șeful dreptei și, ca atare, regele nu a crezut că-1 poate chema azi la putere, în fața surecitațiunei poporului și a aprinderii spiritelor în Italia. D. Sella are idei *cam învechite*; azi trebuiesc *vederi democratice și pur liberale*. Spiritul timpului din zilele noastre ne cere *moderațiune în libertate*, dar nu *comprimarea și restrîngerea libertăților*.

Așa e. Sella e, *cum am zice la noi*, ca dumnealui arhon slugeriul Sandu Napoilă, giubeliu, și-n zilele de azi nu mai merge. Alte mofturi a ieșit la modă pe vremea noastră. Azi trebuie să ai vederi democratice,

pur liberale,

moderațiune în libertate,

c-un cuvînt să fii:

un om din partidul centru, cum am zice la noi.

Și dar în fața acestor împrejurări d. Sella a trebuit să lase locul d-lui Depretis, care reprezintă ideile liberale-moderate în Italia. Și cu modul acesta s-a dovedit prin urmare și cu această ocaziune că într-o țară, *în multe asemănată nouă, nici vederile radicale nu mai pot fi primite, nici estrema opoziție nu mai este agreată*. Dacă d. Cairoli — și-ar fi schimbat sistema; daca în locul d-lor Conforti și Zanardelli, miniștri de justiție și interne, partizani ai principiilor radicale, d. Cairoli s-ar fi adresat la *bărbați politici cu altă greutate și altă pricepere*, poate că regretabilul atentat din Neapole nu s-ar fi petrecut și fostul prim-ministru *nu ar fi fost constrîns* să demisioneze.

Adecă bate șeaua să priceapă — d. Brătianu. la pildă, d-le Brătienne, de la nenorocitul Cairoli. Italia ne e în multe asemănată nouă. Italia a avut pe Dante, noi pe Prodănescu, ea o papalitate celebră, noi pe părintele Gr. Musceleanu, ea pe Beccaria, noi pe Athanasiad. Ce mai vrei dar d-le Brătienne? în țări cari se aseamănă atît de mult, nu mai merge nici cu vederile radicale, nici cu reacția ruginită. Nu mai sînt agreate. Daca d-ta ți-ai schimba sistema, daca în locul unor domni ca Conforti și Zanardelli, te-ai adresa la *bărbați politici cu altă greutate și altă pricepere*, la un om luminat,

progresist,

liberal-moderat,

membri al centrului, *cum am zice la noi*,

atunci poate, poate că n-ai fi constrîns să-ți dai demisia.

Mai înțelept se vede decât d. Cairoli la Roma, d. *Canovas del Castilio la Madrid*, prevăzînd o mică neînțelegere, voiește să preîntâmpine răul; și, ca să nu sufere ce alții au suferit în Italia, se pregătește a chema, se zice, la minister bărbați de stat *liberali-moderați*, ca d-nii Bugallal, don Francisco Silvela și generalul Yovellar, în locul domnilor Robledo, Colantes și Ceballos. Cu modul acesta spiritele s-ar împăca și d. Canovas del Castilo, cu spiritul său practic, ar preîntâmpina zdruncinarea sa din minister.

Iată dar o altă pildă luminoasă : d. Canovas del Castillo. Ce Robledo, Colantes, Ceballos ? — Nu ! Bugalal, Silvella și Yovellar, adecă liberali-moderați, membri ai centrului

cum am zice la noi.

De aceea ca să preîntîmpine zdruncinarea sa din minister, d. Brătianu trebuie să fie mai înțelept decît Cairoli de la Roma și să se pregătească a chema la minister bărbați de stat liberali-moderati ca don Francesco Silvela” (Eminescu, 1989: 100).

Eminescu nu ezită să își exprime atitudinea vădit ironică la fiecare pas. Recursul la propria-i parabolă are rolul esențial de a contextualiza atitudinea și situația și de a justifica nemulțumirea și ironia. Așezarea la începutul articolului a unei parabole, fie ea și produs al ficțiunii impuse de moment, accentuează asupra ideii de permanentizare, de perpetuare a unei situații... grotești. Finalul articolului explică intenția jurnalistului și lămurește pe deplin sensul parabolei de la început, parabolă întărită prin inserarea unor referințe intertextuale din *Biblie*: „Toată parabola aceasta alegorică, în care se vorbește mereu de Cairoli și de Canovas del Castillo, de Sela, Robledo, Yovellar și de patriile mîtuite sau mîntuibile prin centrele respective, cari nu există în realitate, pe cînd în adevăr e vorba de D. Brătianu, Boerescu etc., toată parabola, zicem, ne-au mișcat atît de mult și ne-au descoperit calități pînă acum atît de ascunse în fundul inimei privighitorii respective de la *Presa* încît, dacă ne-a mai rămas o mîngâiere și am comprimat începutul unei lacrimi, precum Sella ar comprima libertatea, e că ne-am adus aminte cumcă, asemenea tiradelor din tragedie, lucrurile *par* foarte jalnice, dar nu sunt adevărate. Nomenclatura chiar de dreaptă, sîngă, centru are în alte țări cu totul alt înțeles. Centru în Germania de ex. însemnează tocmai partidul cel mai reacționar; lăudabil prin tăria convingerilor lui... dar reacționar.

Iar cît despre Italia și Spania — acolo nici nu există centre în sensul *Presei*. Nu e nici o deosebire bunăoară între d-nii Cairoli și Depretis, decît că unul reprezintă foasta stîngă a unei provincii, iar altul foasta stîngă a altei provincii, din cele acum întrunite în o singură Italie. Deosebirea dintre acești domni, precum trebuie s-o fi știind *Presa*, e cestiunea drumurilor de fier — din Italia se-nțelege. Iar nuanțele din Spania sunt pentru publicul nostru tot atît de interesante ca și nuanțele de partid din Afganistan și, fiind noi oameni buni, nu voim a ocupa pînă și această branșă a istoriei contimporane, care poate fi atît de folositoare pe viitor organului, aliat cu noi; destul numai că nici aicea nu e vorba de centru.

Singura țară, în care există două centre și a căror maimuțare, cam incoloră, vor fi precum prevedem și superfetațiunile din viitoarea adunare turcească din Stambul, e Franța; cu deosebirea — mică neapărt — că centrul din Franța e compus — nu din persoane, care se împrumută la alegorii și joacă în mai multe fețe, ci din oameni, pe cari [t]e poți întemeia și a căror vorbă e vorbă.

Izbutita alegorie a *Presei* e atît de bună încît ne e teamă că va și rămîne un model de alegorie și nimic mai mult. Ca toate capodoperile promite a nu se preface niciodată în realitate — de aceea ne și inspiră același sentiment de siguranță personală, pe care-l avem cînd privim din colțul nostru o jalnică tragedie, jucată pe scenă.

Și în priveliștea lumii aceștia oamenii se poartă după temperamentul lor. Cel melancolic plînge, cel vesel rîde — cel născut cu caracter statornic și predispoziții skepticoase fluieră” (Eminescu, 1989: 100).

Un alt articol în care jurnalistul face referire la parabole se referă la situația României în fața marilor puteri și are în vedere pierderea Dobrogei: „În ajunul de-a pierde o parte din patria noastră, Basarabia, și a adaoge la pămîntul strămoșesc ținuturile de peste Dunăre ale Dobrogei, credem că cestiunea aceasta trebuie cercetată mai cu deamăruntul și din mai multe

puncte de vedere.

Cunoscând odată stipulațiunile respective ale Tratatului de Berlin, vom cerceta deci întru cât avem *datoria* și întru cât *dreptul* de a le urma.

Considerația care ni se impune chiar de la început este că actele noastre cari vor avea de obiect realizarea stipulațiunilor Tratatului sunt acte ce le vom face de astădată și pentru prima oară după sute de ani pe răspunderea noastră proprie. Oricâte ne-am fi închipuit în trecut despre drepturile noastre *ab antiquo*, fie cu, fie fără cuvânt, totuși marile puteri europene ne considerau parte ca pe niște vasali ai Turciei, parte ca pe niște epitropisiți ai Europei, și răspunderea pentru faptele noastre era adeseori ale suzeranului, dar și mai adesea ale epitropilor, așa încât părtinirea părințească a unuia ne scăpa adesea de supărul poate mai puțin părințesc al celuilalt din ei. Legați de-o împărăție pusă sub epitropie din cauza bătrâneții ei, noi, popor tânăr de ciobani, deveniți plugari abia de la 1830 încoace, croirăm cu ușurința ce ne caracterizează planuri de politică europeană și ne amestecărăm în certele celor mari, fără a pricepe politica lor, urmărită de veacuri cu stăruință de fier și cu mijloace uriașe, cășunându-le, de nu primejdii serioase, ceea ce nu sîntem în stare, totuși însă vexațiuni pe cari ei le treceau cu vederea tocmai din cauza atîrnării noastre relative.

Mai este însă același caz și astăzi ? Ca și fiul pierdut din parabola evangheliei, noi ne-am pierdut din calea istoriei noastre adevărate, am cheltuit în mare parte moștenirea părințească pe formele goale ale unei civilizații străine pe care n-am avut nici timpul, nici mijloace îndeajuns spre a ne-o apropria, și azi, cu mult mai săraci în puteri decît acum douăzeci de ani, noi ne vedem puși înaintea unor întrebări, pe care *trebuie* să le dezlegăm, deși viața ușoară de pînă acum nu ne-a înțeleptit decît prea puțin.

Nu e vremea de a ne face unul altuia imputări : cel puțin nu în această privire. Națiunea va judeca la momentul oportun pe cei ce merită să fie judecați și va muștra pe cei ce s-au jucat cu interesele ei. Noi, abstrăgînd deocamdată de la orice polemică, vom privi cestiunea cedării Basarabiei și luării în posesiune a Dobrogei într-un mod cu totul obiectiv și fără a face fraze” (Eminescu, 1989: 94).

În strînsă legătură cu inserarea de episoade narrative stă o altă calitate a publicistului Eminescu cu valențe de marcă stilistică: crearea de personaje. Pe acest teritoriu, Eminescu demonstrează puteri excepționale, întrucît personajele sale îmbracă o gamă largă de ipostaze: personaje model, ieșite din lumea mitului sau a legendei, personaje comice, specifice modului românesc de a reprezenta aspecte mai puțin convenabile sau plăcute ale realității sau personaje de-a dreptul grotești, realizate pe principiul caricaturii, prin exagerare și hiperbolizare. Efectele stilistice ale realizării unor astfel de personaje sunt dintre cele mai variate: ironie la adresa prezentului, aprecierea valorilor trecutului etc.

Astfel, unul dintre articolele eminesciene vizează corupția ridicată la rangul de valoare, iar cei care se îndeletnicesc cu acest lucru sunt identificați în imaginea ironică a unei Sfinte Treimi a României, Treime ce are la bază pe nimeni altul decît C. A. Rosetti: „În numărul nostru de la 20 decembrie anul trecut am spus că ceea ce nu voim este *incapacitatea erijată în titlu de merit; prostia și neștiința brevetate ca titluri de recomandație*.

Ce se mai cere azi în România pentru a deveni om mare? Merit? Știință? Avere? Caracter? Nimic din toate acestea.

Se cere să fii războtezat în numele tatălui: C. A. Rosetti, a fiului: I. Brătianu, a Sfîntului Duh: Carada, atunci le ai pe toate cu de prisos, și merit, și știință, și avere”

(Eminescu, 1989: 172). Cine recunoaște valoarea acestei Treimi a statului român obține toate beneficiile, fără a avea nevoie de vreo autentică valoare.

Luarea în răspăr, apelul la elemente sfinte pentru a sublinia impostura adversarului, determină clasarea articolului la un apogeu al ironiei și... secării speranței cu privire la acesta. „Războtezarea” și reinterpretarea Sfintei Treimi în termenii oferiți de conducătorii partidului liberal detreminează o receptare negativă.

Identificare adversarului cu diferite ipostaze ale negativului pentru țară continuă și, de la articol la articol, aceasta se adâncește, culminând cu imaginea de un grotesc aparte în care Eminescu reinterpretează ironic Sfânta Treime pe care o regăsește în imaginea oferită de opozanți: „Se cere să fii războtezat în numele tatălui: C. A. Rosetti, a fiului: I. Brătianu, a Sfântului Duh: Carada, atunci le ai pe toate cu de prisos, și merit, și știință, și avere” (Eminescu, 1989: 172).

Eminescu își identifică opozantul, îl concretizează și îi urmărește fiecare greșeală pentru a o aduce la cunoștința publicului și a o acuza. Rosetti se rezumă doar la a respinge acuzațiile și la a sugera că nici opozantul său nu este imaginea perfecțiunii, însă toate atacurile și răspunsurile sale vin de pe poziția ideologiei pe care o susține.

Apelul la parabole, prin referire la cele biblice sau prin crearea unor parabole după modelul biblic, stă în strânsă legătură cu un mod de a vedea și a înțelege lucrurile specifice pe de o parte, zonei căreia publicistul aparține (Europa de Est), care recurge la povestire pentru a explica un fapt, o stare de lucruri; pe de altă parte, cu intențiile și cu stilul jurnalistului Eminescu care conștientizează autoritatea pe care o are un asemenea paralelism – între un element al prezentului și un element atemporal, petrecut în vremuri imemorabile, cunoscut tuturor creștinilor și având, de aceea, o mare putere de convingere.

Bibliografie

Izvoare și lucrări de referință

http://www.sfantascriptura.com/Biblia_Bucuresti_1688.pdf

Eminescu 1980: Mihai Eminescu, *Opere*, vol. IX, ediție critică întemeiată de Perpessicius, Editura Academiei, București, 1980.

Eminescu 1989: Mihai Eminescu, *Opere*, vol. X, Editura Academiei, București, 1989.

B. Literatură secundară

Cesereanu 2003: Ruxandra Cesereanu, *Imaginarul violent al românilor*, Editura Humanitas, București, 2003.

Dumistrăcel 2006: Stelian Dumistrăcel, *Discursul repetat în textul jurnalistic*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2006.

Irimia 1979: Dumitru Irimia, *Limbașul poetic eminescian*, Editura Junimea, Iași, 1979.

Munteanu 2008: Eugen Munteanu, *Lexicologie biblică românească*, Editura Humanitas, București, 2008.

Murărașu 1999: Dimitrie Murărașu, *Naționalismul lui Eminescu*, Editura Atos, București, 1999.

Spiridon 2004: Monica Spiridon, *Eminescu. O anatomie a elocvenței*, Editura Minerva, București, 2004.